

Bijlage VMBO-KB
2012

tijdvak 1

Nederlands CSE KB

Tekstboekje

Lees eerst de vragen in het boekje Examen VMBO-KB. Zoek daarna de antwoorden op in de hierna volgende tekst. Je hoeft de tekst dus niet eerst door te lezen. Let op: deze tekst bestaat uit vier bladzijden.

Betaalpakketten van banken

Inleiding

Iedereen heeft een betaalrekening bij een bank, maar de rekeninghouder krijgt meer dan die rekening alleen. Wie geen extra's nodig heeft, betaalt er toch voor, want voor minder geld een losse rekening nemen, is niet altijd mogelijk.

Kosten en soorten pakketten

We bekijken de goedkoopste pakketten zoals ze op internet te vinden zijn. Sommige banken kunnen openingskosten rekenen. Vraag altijd naar de voorwaarden.

Pinpassen en creditcards

De pinpassen die bij de pakketten geleverd worden, zijn allemaal geschikt om wereldwijd betalingen of opnames bij pinautomaten mee te doen. Laat je dan niet van de wijs brengen door de naam 'Europas', die nog gebruikt wordt door bijvoorbeeld de Rabobank en Fortis. De Europas kan net zo veel als de Wereldpas van de andere banken.

De creditcards hebben vele verschillende namen. Er zijn verscheidene soorten en merken en de grootste verschillen zitten in de kosten van de pas, de opnamelimiet en de kosten die betaald moeten worden bij het pinnen in het buitenland. *Mastercard* en *VISA* zijn de meest gebruikte cards. Beide zijn wereldwijd goed bekend en worden vrijwel overal geaccepteerd. De kosten kunnen wel verschillen, vooral als er vaak gebruik van gemaakt wordt in **het buitenland**. Voor **VISA** betaalt men in het buitenland 4% kosten over het opgenomen bedrag, maar bij **Mastercard** betaalt men

2% met een minimum van 4,50 euro, wat bij veel kleine bedragen dus zeer onvoordelig kan werken. Binnen de luxe betaalpakketten betaalt men meestal alleen de koersopslag, die per bank verschilt en ligt tussen de 1% en 2%. We bekijken de betaalpakketten van de Rabobank, ABN AMRO, ING, Fortis en SNS. Wat ons direct opvalt, is dat iedere bank verschillende betaalpakketten aanbiedt, maar geen losse betaalrekening. Schijn bedriegt, want als we de banken bellen en doorvragen, blijkt dat deze losse betaalrekeningen wel degelijk bestaan. Je kunt zo'n rekening echter alleen afsluiten als je al een rekening hebt en als die rekening deel uitmaakt van een pakket. Maar eigenlijk doen ze het liever helemaal niet. Het verschil met een losse betaalrekening is, dat één keer openingskosten en eventueel een bedrag voor de pas betaald moeten worden. Bij de pakketten betaal je periodiek een vast bedrag.

Iedere bank biedt twee of drie verschillende betaalpakketten aan. Het goedkoopste pakket omvat bij alle banken een betaalrekening, een pas waarmee wereldwijd betaald en gepind kan worden en bankieren via internet en telefoon. Optioneel kan (meestal tegen betaling) gekozen worden voor een **kredietlimiet** (afhankelijk van het inkomen), creditcard, extra passen en persoonlijke service zoals passenregistratie. Afschriften worden standaard nog maar één keer per maand verzonden en zijn in de goedkoopste pakketten alleen tegen een meerprijs vaker te ontvangen.

Tabel kosten en soorten pakketten

Kosten per jaar	Rabobank	ABN AMRO	ING	Fortis	SNS
	Totaalpakket € 30,40	Privépakket € 33,-	Basispakket € 13,80	Budget betaalpakket € 18,60 *	SNS Plus betalen € 23,40 ** + ***
Mastercard	€ 10,-	Incl.	Niet mogelijk in dit pakket	Niet mogelijk in dit pakket	€ 15,75
Mastercard partner	€ 11,40	€ 10,-	Incl. in Betaalpakket € 31,20, ook voor partner	Incl. in voor- deelpakket € 33,00 vanaf € 800 ink.p/j, ook voor partner	€ 15,75
Extra pinpas	€ 7,80	€ 7,50	€ 10,95 (bij Royaalpakket incl.)	€ 15,-	€ 12,96
Vervanging pas bij diefstal/verlies of beschadiging	Gratis	Alleen bij diefstal / verlies € 7,50	Altijd € 7,50	Alleen bij diefstal / verlies € 7,50	Altijd € 6,-
Extra/vervanging digipas /E.dentifier /accesskey	Gratis	€ 7,95	n.v.t.	Gratis	Gratis
Goldcard (VISA)	€ 29,80	€ 25,20	Incl. in Royaalpakket € 55,20, ook voor partner	Incl. in excl. bet.pakket € 60,-, vanaf € 1200,- ink. p/j ook voor partner	n.v.t.
Documentregistratie	Incl.	€ 12,06	€ 8,-	Incl.	n.v.t.
Wekelijks afschrift	€ 0,23 *****	€ 20,40	€ 6,-	€ 9,-	Niet mogelijk
Korting op DL RV	25%	20%	10% ****	n.v.t.	n.v.t.
Toegang tot internetbankieren	Digipas en bankpas	E.dentifier en bankpas	Inlogcode + ww, Tancode wordt verstuurd aan uw GSM	Accesskey en bankpas	Digipas

* 50% korting indien hypotheek bij Fortis.

** Voor inkomens vanaf € 500,- anders een SNS Basis Betalen à € 29,40.

*** Extra rekeninghouder betaalt extra maar wel met 25% korting, € 17,55.

**** Alleen bij Royaalpakket.

***** Prijs: per stuk. Deze kosten gelden niet voor Totaalpakket, Riantpakket en Rabo Betaalrekening.

Overstapservice

De overstapservice is een gezamenlijk initiatief van Nederlandse banken. Met deze service wordt het voor de consumenten gemakkelijker om zonder al te veel hinder van de ene bank over te stappen naar de andere.

Hoe werkt het? U gaat naar uw nieuwe bank toe, opent daar een nieuwe rekening en vraagt om het *formulier van de overstapservice**. Dit formulier vult u in en geeft u ook weer af bij uw nieuwe bank. In veel gevallen kan dit overigens ook al online.

De nieuwe bank biedt deze service gratis aan en zij duurt in totaal 13 maanden. In die maanden zal de nieuwe bank alle bedrijven informeren, die automatisch van een oude rekening incasseerden, om voortaan van de nieuwe rekening af te schrijven (automatische incasso). U hoeft hier verder dus niets voor te doen.

***Tip.**

Wacht met het opsturen van het overstapserviceformulier totdat u kunt beschikken over passen en rekening(en) van uw nieuwe bank.

Pinnen in het buitenland

Bij geld opnemen of pinnen in een land buiten de eurozone kunnen de kosten flink oplopen. Voor zowel de gewone pinpas als de creditcard hanteren de meeste banken een vast bedrag bij opnames en ook nog eens een koersopslag per transactie. Rabobank is de enige die geen vaste kosten berekent voor transacties in het buitenland (behalve als u geen Totaal- of Riantpakket heeft) en SNS is de enige die geen koersopslag rekent. Wel worden steeds vaker kosten in het buitenland berekend door de banken daar. Hiervan verschijnt een melding in het scherm.

Conclusie

Elk basispakket bestaat uit een aantal standaardproducten waar je vandaag de dag niet meer zonder kunt, zoals internetbankieren en een pinpas. De verschillen tussen de banken zitten vooral in de extra diensten en producten.

Tabel Kosten Pinnen en Betalen in het buitenland

Vreemde valuta	Rabobank	ABN AMRO	ING	Fortis	SNS
Opname CC	€ 4,50 + 1,5%	4% met min. € 4,50	€ 4,50 + 1%	4% *** + 1 à 2% ****	€ 4,50
Betaling CC	1,5%	1,95 %	1%	4% *** + 1 à 2% ****	€ 0,15
Opname PP	€ 2,- * + 1%	€ 2,25 + 1,2%	€ 2,- ** + 1%	€ 1,80 + 1%	€ 2,25
Betalen PP	1%	€ 0,15 + 1,2%	1%	€ 0,11 + 1%	€ 0,15

CC = Creditcard

PP = Pinpas

* Bedrag geldt niet voor Totaalpakket en Riantpakket.

** Bedrag geldt alleen bij een Basispakket.

*** Geldt niet als saldo positief is.

**** Koersopslag is afhankelijk van de valutasoort.

*Naar een artikel in KASSA,
april/mei 2010*

De biologische klok

(1) Je hebt van die dagen. De wekker gaat, de plicht roept. Maar je bent met geen mogelijkheid uit bed te branden. Alles gaat traag, denken is lastig. Pas tegen een uur of twaalf trekt de mist in je hersenen op en stroomt een fit gevoel door je aderen. Een ander voorbeeld. Na een rondreis in Californië ben je terug in Nederland. Aanvankelijk valt het tijdsverschil tussen de Verenigde Staten en Nederland best mee, maar op dag twee begint de ellende. Half één 's nachts ben je klaarwakker. Twee uur later rommelt je maag. En als om acht uur dan eindelijk de slaap intreedt, gaat die vervelende wekker.

(2) De biologische klok is een onderdeel van onze hersenen. We beginnen nu pas de twee belangrijkste kanten ervan te begrijpen, namelijk hoe deze klok werkt en hoe we ermee om moeten gaan. Jetlag¹⁾, stapavonden, ploegendiensten en de overgang van zomer- naar wintertijd zijn in onze tijd de belangrijkste oorzaken voor het in conflict komen met dit biologisch mechanisme. Wetenschappelijk onderzoek naar het menselijke en dierlijke dag- en nachtritme begon halverwege de vorige eeuw met de chronobiologie; dat is de wetenschap die onder andere de effecten van het dag- en nachtritme op het menselijk functioneren onderzoekt. De grondleggers hiervan waren Colin Pittendrigh en Jürgen Aschoff. De eerste bestudeerde de invloed van licht op het ritme van dieren. De laatste beet zich vooral vast in de biologische klok van de mens. Deze biologische klok staat met behulp van onze genen afgesteld op een ritme van

gemiddeld 24,2 uur. Zonder invloeden van buitenaf zou je dus elke dag twaalf minuten later wakker worden en twaalf minuten later naar bed gaan. Bij sommige blinde mensen is dat ook echt het geval. Hun biologische klok loopt onafhankelijk van invloeden, waardoor ze soms overdag moeten dutten en 's avonds niet in slaap kunnen komen.

(3) De biologische klok huist dus midden in ons hoofd en bepaalt het ritme van je lichaam. Dat zijn twee van de drie belangrijkste ontdekkingen. De derde is dat je niet veel kunt veranderen aan het ritme van de klok zelf, maar dat je hem wél kunt beïnvloeden met licht. Hij reageert heel sterk op licht dat binnenkomt via speciale lichtgevoelige cellen in je netvlies. Uit deze lichtintensiteit²⁾ maakt de klok op of hij nog gelijk loopt en of het dus tijd is om te gaan slapen of om wakker te worden. In een ideale situatie tenminste. Want bijna niemand luistert naar zijn klok. We zijn hem massaal en voortdurend aan het bijstellen met gordijnen, kunstlicht en wekkers. Op momenten dat je eigenlijk naar bed zou moeten, zorgt veel licht van bijvoorbeeld de tv en lampen ervoor dat je wakker wilt blijven. En terwijl je 's ochtends nog lang niet bent uitgeslapen, gaat de wekker alweer.

(4) Opstaan met behulp van een wekker klinkt onschuldig. Toch betekent die gewoonte voor sommige mensen een ongezond grote ingreep in een natuurlijk proces. Een uur opstaan vóór je lichaam dat eigenlijk van plan is, betekent een uur te weinig slapen. Door de week heen kan zo een slaapschuld ontstaan van enkele uren

of zelfs meer. Ook scholieren zijn gevoelig voor het opbouwen van een slaapttekort, maar er treden bij hen
90 vanaf hun vijftiende veranderingen op in het type avond- of ochtendmens, zo ontdekte onderzoekster Martha Merrow. Tot hun twintigste worden jongeren steeds meer avondmensen.
95 Daarna kruipen ze langzaam terug om rond hun 25ste weer op hun oude type te zitten. “Scholieren zijn het slachtoffer van hun biologische klok”, stelt Merrow. “Aan je biologische klok kun je
100 nauwelijks ontsnappen. Tegen je gevoel in gewoon vroeg naar bed gaan, houd je niet vol. Ik hoor regelmatig van mensen dat ze daarna urenlang naar het plafond liggen te
105 staren.”
(5) Omdat scholieren doordeweeks vroeg op moeten, maar in het weekend extreem uitslapen, ontstaat een groot verschil in slaapritme. De gevolgen hiervan zijn vergelijkbaar met de
110 verschijnselen die zich voordoen bij lange vliegvluchten: overdag heel moe zijn en 's nachts juist wakker. Merrow

115 stelt voor om scholieren door de week niet al te veel uit hun late ritme te halen. Haar eigen lessen beginnen daarom nooit voor tien uur 's morgens.
(6) Hoe kun je actief de biologische klok beïnvloeden om welzijn en
120 gezondheid te bevorderen? Slaaponderzoekster Marijke Gordijn van de Rijksuniversiteit van Groningen: “We weten dat licht een groot effect heeft. En we weten ook hoe je licht kunt
125 inzetten om ploegendiensten iets minder ongezond te maken. De meeste problemen met het slaapwaakritme zijn aan te pakken met wat we nu al weten. We kunnen onze klok
130 redelijk gemakkelijk trainen door hem op de juiste tijden bloot te stellen aan de licht-donkercyclus om ons heen. Andere belangrijke adviezen zijn: niet uitslapen in het weekend, maar elke
135 dag van de week op dezelfde tijd opstaan. Zo ontstaat een ritme waar je klok aan went. 's Avonds moet je de activiteit langzaam afbouwen en pas naar bed gaan als je slaperig wordt.”

Naar een artikel van Sander Koenen, KIJK, maart 2009

noot 1 Jetlag: vermoeidheid en slaapproblemen door tijdsverschil bij het reizen.

noot 2 lichtintensiteit: de hoeveelheid licht die per oppervlakte-eenheid wordt uitgestraald of weerkaatst.

Van een leeg stadion naar een kolkende massa. Vijftigduizend mannen, vrouwen en kinderen. Zoveel mensen wonen er ook in Woerden. Zo'n volksverhuizing voor en na de wedstrijd is een uitgelezen klus voor de logistieke specialisten van Nederland. In een van de dichtstbevolkte landen van de wereld is slim organiseren tot een kunst verheven. Begonnen uit noodzaak profiteren we nu van een internationale voorsprong. Dat maakt Nederland de beste plek om het vak te leren. Hier kun je echt groeien, tot ver over de grenzen. Want logistieke specialisten zijn net zo gewild als Nederlandse voetbaltrainers.

NL-LOG
Nederland is logistiek. En jij?

www.nederlandislogistiek.nl

*Naar een advertentie in NRC Handelsblad,
21 januari 2010*

Gillende peuters pieken op 75 decibel

(1) Tegen een gebouw met hoge ramen staan bakfietsen en fietsen met stoeltjes achterop. Elke dag brengen Amsterdamse ouders 72 kinderen naar kinderdagverblijf Dromelot bij het Vondelpark. Er zijn drie buitenspeelplaatsen, waarvan er één grenst aan een appartementenblok. Sinds de crèche vijf jaar geleden opende, klagen bewoners over geluidsoverlast. “Het begon met telefoontjes”, zegt algemeen directeur Bettina Wolfenter van Dromelot. “Later vonden leidsters eieren op de speelplaats, uiteen gespatte pakken bloem, wortels en geplette sinaasappels. Bewoners scholden vanaf de balkons. Een crèche in een ander deel van Amsterdam vond zelfs scheermesjes op de speelplaats.”

(2) Het aantal kinderdagverblijven nam in de afgelopen jaren enorm toe. “Geluids- en burenoverlast zijn de grote irritaties van de moderne samenleving”, zegt een woordvoerder van de Raad van Hoofdcommissarissen. Socioloog Bram Peper van de Erasmus Universiteit deed onderzoek naar burenruzies en bemiddeling tussen burens. “Als je je eenmaal stoort aan de klok van de burens, is het einde zoek”, zegt hij. “Zie het als een druppende kraan. Het heeft grote psychische gevolgen.”

(3) Alleen een groene heg scheidt de tuin van Gerald Weltevreden (35) van die van Dromelot. Hij is sportpsycholoog, zijn vriendin is binnenhuisarchitect. Nee, ze hebben geen kinderen. “We hebben de publieke opinie tegen ons”, zegt hij. “Als achter de heg een machinefabriek had gezeten, of een discotheek, had

iedereen begrip getoond. Dan had het stadsdeel er al lang iets aan gedaan. De kinderen gillen en huilen. Ze spelen voor vuurpijl. Eén begint, de rest holt erachter aan. Een hoog, irritant geluid. En dan de leidsters. Ze corrigeren de kinderen niet, en doen klap- én loopspelletjes. Wel een kwartier of zo. Eerst hoor je het gewoon. Maar na een tijdje denk je: hé, wat zijn ze aan het gillen. Daarna kun je dat niet meer van je afzetten.”

(4) De bewoners weten het wel: de kinderen kunnen op vaste tijden buiten spelen. Er zijn geluidwerende schuttingen en er zijn rubberen tegels. Maar die schuttingen of rubberen tegels zullen het probleem niet oplossen. Het beperken van de buitenspeeltijden is onbespreekbaar voor de crècheleiding. Want in iedere groep zitten kinderen van 0 tot 4 jaar. Die slapen één keer per dag of twee keer per dag of helemaal niet. Ze eten niet tegelijk. Ze kunnen dus ook niet tegelijk naar buiten. En in de zomer is het zo warm. Dan moeten de kinderen wel naar buiten.

(5) “Onwil”, zegt Erik van Zuydam (49). Hij woont driehoog boven Dromelot. Hij geeft cursussen over psychologie. Vanaf zijn balkon zie je de kinderen naar buiten komen. Je hoort er letterlijk wat de kinderen en leidsters tegen elkaar zeggen. Adviesbureau IJmeer deed op verzoek van de bewoners en het stadsdeel Oud-West driehoog een akoestisch onderzoek voor Dromelot in Amsterdam. Op een rustige namiddag in oktober bleken 15 kinderen gemiddeld 54 decibel te veroorzaken, met een piekniveau van 75 decibel. Dat is te veel. Maar het

kinderdagverblijf hoefde er niets aan te doen. Het stadsdeel zegt dat kinderdagverblijven als Dromelot wettelijk niet dermate milieuhinderlijk zijn, dat normale milieuregels gelden. Het geluid kan niet worden aangemerkt als overlast die de openbare orde betreft. **(6)** Een paar deuren verder op de Overtoom komt binnenkort zelfs nóg een kinderdagverblijf. De speelplaats zal grenzen aan die van Dromelot. Nog meer kindergeluid op de binnenplaats. Afstandscriteria voor crèches zijn er niet, zegt Yvonne Lammers. Ze is wethouder Milieu en Jeugd van het stadsdeel Oud-West. Dit is een dichtbebouwde stadswijk. Als een minimumafstand zou gelden, zou hier nergens een kinderdagverblijf kunnen zijn. **(7)** “Aan het eind van de dag zijn de kinderen moe”, zegt Wouter Jacobs (64), buurman van Dromelot. “En dán komen de ouders: ‘Ik ben er weer!’, ‘Heeft ie het goed gedaan?’, ‘Ja?’, ‘Wat heb je het goed gedaan!’, ‘Grote meid!’ ‘Grote jongen!’ En allemaal op zo’n hoge en harde, overdreven toon.” De ochtend is volgens hem het ergst: “Iedere ochtend het schrijnende geluid van kinderen die op de crèche worden

achtergelaten. Dat gaat door merg en been.” **(8)** Van eind 2006 tot eind 2008 steeg het aantal locaties voor buitenschoolse opvang (4 t/m 12 jaar) met 58 procent tot 4.779 centra. Het aantal crèches (0-4 jaar) steeg met 16 procent tot 3.908. Het totale aantal locaties groeide van 6.381 tot 8.687. Dat blijkt uit een rapport dat het Netwerkbureau Kinderopvang eind maart 2009 presenteerde. Het totaal aantal volledige kindplaatsen in de kinderopvang is de laatste twee jaar gestegen tot 308.515. Eén kindplaats wordt gemiddeld door 1,9 kind bezet. De meeste kinderopvang zit in de Randstad. Yvette Vervoort, projectleider van het Netwerkbureau Kinderopvang, krijgt zelf geen telefoontjes over geluidsoverlast, maar kent de kritiek. Zij zegt: “Wat moet je dan? Kinderdagverblijven naar de rand van de stad verplaatsen? Naar industrie-terreinen? Daar zitten ze soms. Maar voor veel ouders is het kindercentrum dichtbij huis veel handiger. De overheid wil meer vrouwen aan het werk. Dus is er meer kinderopvang nodig.”

*Naar een artikel van Eppo König en Esther Rosenberg,
NRC Handelsblad, 20 maart 2009*

Speurhond gezocht

(1) De explosievenhond die snuffelt aan de auto van Obama, de drugshond die op de grens van Mexico 500 kilo drugs onderschept, de camerahond die in Israël via zijn oortje krijgt toegefluisterd waar de verdachte zich bevindt. Of het nu gaat om het vinden van geld, wapens, explosieven of drugs, de kans is groot dat een (goede) speurhond, waar ook ter wereld actief, uit Nederland komt.

(2) Nederland is de grootste leverancier van speurhonden ter wereld: politiekorpsen, legers en douane in de hele wereld kopen in ons land hun honden in. Hier worden ze gefokt, opgevoed en maandelijks met tientallen tegelijk aan het buitenland verkocht, soms voor 6.000 euro per dier. Waarom zijn juist deze honden uit Nederland zo in trek?

(3) Piet van den Broek (54), heeft een eigen bedrijf, K9 Dogcenter. Van den Broek is hondentrainer. Hij begint pas met het trainen van een hond, nadat die alle medische onderzoeken bij de dierenarts heeft doorstaan. Hij laat tijdens een training de hond ruiken aan de geur van hasj, buskruit of explosieven. Die geur stopt hij in een tennisbal die hij verstopt, waarna hij de hond laat zoeken. “De hond zoekt het balletje, niet de drugs. Zodra hij het balletje gevonden heeft, gaat hij zitten. Een leergierige drugshond kost mij vier maanden trainen. Het trainen van explosievenhonden duurt langer. Die moeten voorzichtiger zijn. Explosievenhonden worden getraind om geen objecten en voorwerpen aan te raken tijdens hun zoekwerk in verband met het gevaar hiervan,” aldus Van den Broek.

(4) Na de val van de Berlijnse muur in 1989 verminderden geleidelijk aan de tegenstellingen tussen Oost- en West-Europa. Door deze politieke veranderingen werd Van den Broeks baan als hoofd van de afdeling speurhonden bij de NAVO steeds minder belangrijk. Hij besloot begin jaren negentig particulier hondentrainer te worden. Al snel kwam de export van zijn bedrijf naar Griekenland, Mexico, Egypte en Amerika op gang. Hij zegt daarover: “Ze wisten in die landen niets van honden en kochten bij Nederlandse handelaren alle rotzooi op. Als er maar een kop en een staart aan zat, dachten ze. Die naïviteit bij buitenlanders is inmiddels verdwenen, maar de vraag naar Nederlandse honden lijkt juist toegenomen.”

(5) Hondenhandelaar Gerald Dashorst is directeur van K9 Midden-Nederland. Hij zegt: “Wij hebben wachtlijsten. Veel honden gaan naar het Amerikaanse leger, maar we leveren ook aan Frankrijk, China, Duitsland, Dubai, Egypte en Colombia. Er vertrekken hier zo’n 400 honden per jaar, naar 33 verschillende landen.” Dashorsts bedrijf is één van de vier grote exporteurs in Nederland. Om aan de vraag te kunnen voldoen, kopen deze ook puppies in bij tussenhandelaren, die ze op hun beurt weer halen uit Oost-Europa. In Nederland zijn voor zijn doel te weinig puppies verkrijgbaar. Heeft Dashorst zijn honden in enkele weken tijd leren omgaan met hun omgeving, dan gaan ze met dertig tegelijk terug naar het buitenland. Daar krijgen ze dan een volwaardige training tot drugshond. (6) Sinds enkele jaren hebben exporteurs als Van den Broek en Dashorst concurrentie gekregen van

kleine Nederlandse kennels. Deze hobbyisten weten steeds beter het internet te vinden om zo hun zelf-
90 gefokte honden aan de buitenlandse kopers te slijten. Een kwalijke ontwikkeling, die verkoop door hobbyisten, vindt Sandra Blonk van S&R Policedogs, een hondentrainer die
95 gespecialiseerd is in het trainen van politiehonden. “Je kunt bij de kwaliteit van deze honden die naar het buitenland gaan, grote vraagtekens zetten.”
100 **(7)** Vanwaar toch al die buitenlandse interesse in Nederlandse honden? Van den Broek: “Nederland kent de hond al eeuwen als huisdier. We zijn hondent-
105 liefhebbers, in tegenstelling tot inwoners van veel andere landen, waar honden altijd werden weggestopt.” Hij vermoedt dat Nederlanders daardoor een beter gevoel voor honden hebben ontwikkeld. “Het zit hem in de toon, denk ik. In de VS hoor ik politie-
110 agenten heel droog “good boy” tegen hun hond zeggen. Wij leggen in onze omgang met honden meer emotie in onze stem.”
115 **(8)** Volgens Blonk zijn ook de fokschema’s – welke hond kruis je met welke hond – in Nederland beter ontwikkeld. Omdat honden hier al heel

vroeg gebruikt werden voor het bewaken van het vee, zijn we volgens
120 haar ook eerder dan in andere landen met honden fokken begonnen. Net zoals Nederland ook met paarden en vleeskoeien eerder ging fokken.
125 **(9)** Bovendien leveren fokkerijen in het buitenland niet altijd de beste honden. Van den Broek: “China heeft sinds kort eigen, grootschalige fokstations. De honden krijgen door die grootschaligheid te weinig aandacht. Speurhonden
130 moeten hun werk kunnen doen op plaatsen met veel mensen, zoals op een vol terras of in een druk winkelcentrum. Daarvoor is een langdurige training nodig. De beste speurhonden
135 komen van hondentrainers die wel moeite en tijd in hun opvoeding hebben gestoken.”
140 **(10)** “Ook in ons eigen land wint de speurhond aan populariteit,” zegt Van den Broek, die zijn drugs- en explosievenhonden inzet voor verschillende binnenlandse klussen. “Het aantal aanvragen van bedrijven neemt nog steeds toe. Zo moeten we tegenwoordig de speurhonden ook kluisjes van uitzendwerkers of complete cruiseschepen laten afzoeken op
145 softdrugs.”

Naar een artikel van Freek Schavensanden, NRCNext, 30 oktober 2009

De teksten die voor dit examen gebruikt zijn, zijn bewerkt om ze geschikt te maken voor het examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de auteur(s). Wie kennis wil nemen van de oorspronkelijke tekst(en), raadplege de vermelde bronnen.

Het College voor Examens is verantwoordelijk voor vorm en inhoud van dit examen.